

Grafinės kompozicijos kūrimas

Grafinių kompozicijų kūrimas gali būti siūlomas įvairių amžiaus grupių bei skirtingų gebėjimų mokiniams.

Kompozicijos idėjinė medžiaga gali būti mokytojo parinktos ar pačių mokinių pateiktos dailės kūrinių reprodukcijos, fotografijos, poezijos posmai, prozos kūrinių ištraukos, gyvenimiškos situacijos ir kt.

Kompozicijai atlikti gali būti pasitelktos įvairios priemonės: mokinių balsai, įvairūs daiktai ir jais išgaunami garsai, ritminiai ir toniniai mušamieji instrumentai, pačių mokinių sukurti instrumentai, melodiniai instrumentai. Apie tai, kokiomis priemonėmis bus naudojamos, kuriant ir atliekant kompoziciją, aptariama skelbiant užduotį.

Kompozicija turi turėti formą: periodo, dviejų, trijų dalių, rondo ir kt. arba aiškų dinaminį modelį: augantis (kulminacija pabaigoje), centrinis (kulminacija viduryje), pradinis (kulminacija pradžioje). Pati paprasčiausia užduotis formos pojūčiui ugdyti – sukurti kompoziciją, turinčią aiškią pradžią, vystymą ir pabaigą.

Partitūros užrašymui galima pateikti įvairius variantus, kuriuos mokiniai galėtų panaudoti kuriamose kompozicijose, pvz.:

- galimų nemuzikinių simbolių pavyzdžius;
- įvairių ritminių darinių serijas;
- melodinių atkarpų variantus ir kt.

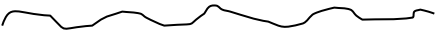

I etapas

Mokiniai susėda grupėmis (po 5-6).

Mokinių skirstymas į grupes gali būti įvairus – priklausomai nuo mokomųjų tikslų: pagal muzikinius gebėjimus grupės gali būti heterogeniškos – tuomet aukštesnių pasiekimų mokiniai mažiau pasiekusiems mokiniams, jie mokysis vieni iš kitų; homogeniškos – tuomet aukštesnių pasiekimų mokiniai dirbs savarankiškai, mokytojas galės padėti mokiniams, kuriems sekasi sunkiau; grupės gali būti pasirenkamos ir pagal interesus – mokiniai, kurie labiau mėgsta vaizduojamuosius kūrinius; kurie mėgsta poeziją ir pan.; pagal atlikimo interesus, pvz., būgnininkai, fleitistai (dūdoriai), pianistai ir pan.

Kiekviena grupė gauna medžiagą būsimai kompozicijai:

- vaizdingą fotografiją;
- baltą popieriaus lapą;
- spalvotų rašymo priemonių;

- lapą su įvairių nemuzikinių ženklų pavyzdžiais, kuriais galima užrašyti kompozicijos atlikimo partitūrą, pvz.: garsas staigiai kyla aukštyn: ↑
garsas staigiai krenta: ↓
tęsiamas tas pats garsas: _____
banguojanti melodija: 
besiplečianti melodija: 
nurodoma garso artikuliacija (štrichas): - - - - -
tęsiamas ta pati muzikinė medžiaga: →

ir panašūs, garso ar melodijos charakterį iliustruojantys simboliai. Svarbu neriboti mokinių fantazijos (grafinės kompozicijos pavyzdys pateikiamas 1 priede).

- lapą su vertinimo kriterijais:

Eil. nr.	Vertinimo kriterijus	Aišku	Vidutiniškai	Nėra
1.	Kūrinio idėjos (konceptijos, sumanymo) paaiškinimas	2	1	0
2.	Kūrinio partitūros ir atlikimo ryšys	2	1	0
3.	Formos ir/ar dinaminio modelio aiškumas, laikymasis	2	1	0
4.	Partitūros išradingumas	2	1	0
5.	Atlikimo darnumas	2	1	0
Balų suma				

Užduoties pavyzdys:

- Sukurti kompoziciją su aiškia pradžia, vystymu ir pabaiga, kurioje, naudojant įvairius nemuzikinius ir muzikinius garsus, kuo tiksliau būtų perteikta pasirinkta kūrinio idėja, atitinkanti fotografijos vaizdinę medžiagą.
- Paaikinti kūrinio sumanymą (konceptiją) žodžiu.
- Sukurti kompozicijai vaizdingą pavadinimą.
- Kompozicijos partitūrą užrašyti naudojant pateiktus ir pačių sukurtus garsų užrašymo simbolius.
- Grupės kompoziciją pristatyti ir darniai atlikti.
- Užduoties atlikimui skiriama 15 min.

II etapas

Darbas grupėse.

Kompozicijos kūrimas, neviršijant klasėje aptarto laiko limitu.

III etapas

Grupių kompozicijų pristatymas ir atlikimas.

IV etapas

Kompozicijų vertinimas:

- Grupėms atliekant kompozicijas, kiti mokiniai pildo vertinimo lentelę.
- Po kompozicijų pristatymo ir atlikimo, kiekviena grupė aptaria pasirodymus ir apibendrina savo vertinimus.
- Kiekvienos grupės atstovas išsako argumentuotus kitų grupių kompozicijų įvertinimus.
- Grupių vertinimai surašomi lentoje – taip matoma, kuri grupė surinko daugiausiai balų.
- Mokytojo vertinimas taip pat turėtų būti parašomas lentoje.
- Apibendrinimas. Galima išrinkti ir apdovanoti originaliausias, kūrybiškiausias, išraiškingiausias ar kt. kompozicijos kūrėjus.

Grafinė kompozicija

